

Sefa Koyuncu

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Çivisi çıkan özgür san'at

San'at yapıyorum diye çirliçiplak ortaya çıkılabilir mi, çıkılmaz!

Ama şimdi tiyatrodaki o iddiada olanlar var. Batılılaşma uğruna çok şeyimizi kaybettik.

Artık her şeyin çivisi çıktı.

Nasıl "özgür san'at" diye bir kavram varsa, karşılığında "muhâfazakâr san'at" da olmalı.

-Prof. Uğur Derman'ın bu tespitlerine katılmamak mümkün mü?

Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü (2009) sâhibi **Uğur Derman**, **Akşam gazetesinden** (28 Mart 2012) **Şenay Yıldız**'in, "Prof. Mustafa İsen'in muhâfazakâr estetik ve san'at normlarının oluşturulması yönündeki açıklamasını nasıl değerlendiriyorsunuz" sorusuna şu cevâbi veriyor:

-Bu konuşmada muhâfazakâr san'at denilmekle; edep dışına taşmayan, müstehcenlik sınırlarını zorlamayan bir anlayış kastediliyor. Ki, ben de aynı görüşteyim. Tiyatro, "san'at" adı altında terbiyesizlik yuvası olmamalı. Aynı kavram bütün güzel san'atlar ve edebiyat için de geçerlidir.

GROTOWSKI TİYATROSU

Günümüz tiyatrosunda, **Polonyalı Jerzy Grotowski** (1933-1999)'nin oluşturduğu **Çıplak Tiyatro** teknikleri kullanılarak, çok sayıda oyun sahneye aktarılmaktadır. **Garaj İstanbul**'un konuğu olarak **Türkiye**'ye gelen **Belçikalı tiyatro grubu Abattoir Ferme**, **Titanların Düşüşü** adlı oyunlarında bir balta ile dünyayı yok eden bir bombayı, kadınların çirliçiplak bedenleri ile aşkı, ölümü ve sapıkça fantezileri anlatmışlardı. **Seyyar Sahne**'nin oynadığı, **Oğuz Atay**'in **Tehlikeli Oyunlar** adlı romanının sahneye uyarlanması da **Grotowski teknikleri** ile olmuştur. İnsan bedeninin bir apartman, deniz ve çeşitli nesnelere dönüşmesi; sahnedeki duran iki salıncağın insanı, duyguların temsil edilişi bu mantığın ürünüdür. Yine **Stüdyo Tiyatro**'nun oynadığı **Marquez**'in **Yüz**

Yıllık Yalnızlık adlı eserinden uyarlanan oyun da **Grotowski teknikleri** ile donatılmıştır. Bütün oyunlarda, toplum bu konu hakkında ne düşünür kaygısı bir kenara itilmiştir.

İskender Pala'nın eleştirdiği (14 Şubat 2012 Zaman), **Şehir Tiyatroları**'nda oynanan, "**Günlük Müstehcen Sırlar**" adlı oyunun da **Grotowski tekniği**yle sahnelendiği gâyet açık. Oyun, sahneye yerleştirilen bir çıplak kadın heykelinin önünde, yarı çıplak iki teşhirci sapık erkeğin diyalogu şeklinde geçiyor.

Uğur Derman'ın da ifade ettiği gibi (özelden değil), "**Devlet Tiyatrosu**"ndan, **İstanbul Şehir Tiyatrosu**"ndan bahsediyoruz. Bunlar bizim paramızla kurulmuş, bizim paramızı yiyen müesseseler. Bugün iş serbestlik nâmına küfür etmeye kadar varıyor."

TOPLUM KARAR VERECEK

"**Türkiye**'nin edep, terbiye anlayışı bundan 30-40 sene önce zâten muhâfazakâr olduğu için hiç sızıftı çıkmıyordu. Eskiden her şey edep dâiresi içinde olurdu. O sebeple bunları kanunla değiştirmeye gerek yoktu. Şimdi her şeyin çivisi çıktığı için böyle bir konuşmaya ihtiyaç duyuldu. (Muhâfazakâr san'atın normlarını oluşturma) teklifi, **Prof. Mustafa İsen** tarafından ortaya atılmıştır, gerisine topluluk karar verecektir."

Prof. Uğur Derman'ın, "Başında "muhâfazakâr" veya başka bir sınırlayıcı sıfat olursa, san'at olur mu" şeklindeki bir suâle verdiği cevap ise şöyle:

-San'at hiçbir zaman hür olmaz ki, insan topluluğunda olmasına imkân yok. San'at yapıyorum diye çirliçiplak ortaya çıkılabilir mi, çıkılmaz! Şimdi tiyatrodaki o iddiada olanlar var. Nasıl "özgür sanat" diye bir kavram varsa, karşılığında "muhâfazakâr san'at" da olması lâzım.

-Ya'ni, muhâfazakâr san'atı, özgür san'atın karşısına mı koyuyorsunuz ?

-Evet, aynen öyle!..

Makaleyi, yazarın sesinden dinlemek için QR kodunu okutun.